

UNIVERZITA KARLOVA

Filozofická fakulta

Zápis o obhajobě disertační práce

Akademický rok: 2019/2020

Jméno a příjmení studenta: Mgr. Martina Ptáčnicková
Identifikační číslo studenta: 79050891

Typ studijního programu: doktorský
Studijní program: Filologie
Studijní obor: Český jazyk
Identifikační čísla studia: 407209

Název práce: Pražská honorifikační urbanonyma v období 1945–1989 a jejich podíl na formování identity socialistického velkoměsta

Pracoviště práce: Ústav českého jazyka a teorie komunikace (21-UCJTK)

Jazyk práce: čeština
Jazyk obhajoby: čeština
Školitel: PhDr. Milan Harvalík, Ph.D.
Oponent(i): doc. Mgr. Jaroslav David, Ph.D.
prof. doc. Mgr. Jaromír Krško, Ph.D.

Datum obhajoby : 06.02.2020   **Místo obhajoby :** Praha
Hlasování komise: prospěl/a: ...   neprospěl/a: ...

Průběh obhajoby:
13:01 Předseda komise prof. PhDr. Petr Mareš, CSc., zahájil obhajobu, představil sebe a přítomné členy komise a přítomné oponenty. Přítomným pak představil studentku.
13:02 Školitel PhDr. Milan Harvalík, Ph.D., seznámil přítomné stručně se studentčinou odbornou činností, se svým hodnocením studentčina studia a její disertační práce, které uvedl ve svém písemném vyjádření.
13:05 Studentka seznámila přítomné s tezemi své disertační práce. Představila téma práce, tj. „Pražská honorifikační urbanonyma v období 1945-1989 a jejich podíl na formování identity socialistického velkoměsta“; dále teoretický přístup, se kterým k tématu přistupovala: práce byla zaměřena na vztah urbanonym k městskému prostoru a jeho prostoru, identitě, předmětem zájmu byla urbanonyma honorifikační, nikoliv orientační. V analytické části je práce zaměřena na tzv. obrazy města, je analyzováno, jakým způsobem podporovala tyto obrazy urbanonymie poválečné pražské toponymické krajiny. V této části bylo analyzováno 2226 honorifikačních urbanonym a u každého byly určeny bližší charakteristiky (datace, katastr, příslušnost k urbanonymickému systému atd.). V analytické části práce je tak popsáno systematizované pojmenovávání, nestandardizovaná urbanonymie a lidová etymologie a urbanonymie. Za jádro práce studentka označila fakt, že ve všech zkoumaných obdobích lze pozorovat výrazné změny v oblasti urbanonymie.
13:21 Oponent prof. Mgr. Jaromír Krško, Ph.D., seznámil přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě. Položil studentce tyto

otázky: 1) Byla tvorba živé toponymie v období socialismu bohatší v porovnání s ostatními obdobími? 2) Jak mohou působit názvy ulic na uživatele jazyka?

13:26 Oponent doc. Mgr. Jaroslav David, Ph.D., seznámil přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě. Položil studentce tyto otázky: 1) Jak autorka ověřovala skutečné užívání pojmenování? 2) Jak se dá řešit problém, kdy jedna osoba byla spisovatelem a současně např. vojenským činitelem (např. Ludvík Svoboda)? 3) Lze hodnotit názvy náměstí jako odvozený od vlastního jména? 4) Jak vypadá srovnání Prahy s jinými českými městy v oblasti protektorátních názvů a jak vysvětlit, že se tyto názvy neobjevovaly masově?

13:30 Studentka reagovala na posudek oponenta Prof. Mgr. Jaromír Krška, Ph.D., a jeho otázky.

1) Byla tvorba živé toponymie v období socialismu bohatší? Daná toponyma vznikají pořád, četnost před rokem 1989 a po něm se liší. V daném období 20 deantroponym, po roce 1989 studentka nemůže říci.

2) U názvů ulic v rámci jedné lokality mohou urbanonymické systémy působit i kontraproduktivně. Pražská urbanonyma mohou způsobovat problémy pro cizince, místní problémy nemají.

13:35 Studentka reagovala na posudek oponenta doc. Mgr. Jaroslav Davida, Ph.D., a jeho otázky.

1) Klasifikace a ověřování skutečného užití pojmenování – studentka podotýká, že se vždy najdou osoby, které budou spadat do více kategorií, studentka poté postupovala tak, že u slavných osobností vybrala tu důležitější funkci, u méně známých osobností volila první sféru působení, při tom využívala materiály z jednání městské rady.

2) Ciolkovskij a Libuše - mohou být různá pojmenování ulic (Konstantina Ciolkovského atd.). U jmen typu Libuše - označení jako rodná jména.

3) Neproniknutí jmen nejvyšších nacistických představitelů - studentka připouští nešťastnou formulaci.

4) I v jiných velkých českých městech názvy jako Adolf Hitler Platz (v Olomouci, Brně, Jihlavě).

13:45 Předseda komise zahájil diskusi.

V diskusi vystoupili:

Školitel pronesl několik poznámek k urbanonymům po osobách po roce 1989, poukazuje na fakt, že u daných jmen je těžké rozlišit, zda pocházejí z příjmení, či přímého jména. Vyjadřuje se i k fiktivním antroponymům. Doc. Mgr. Robert Adam, Ph.D., položil otázku, z jakého důvodu studentka nezařadila do výzkumu názvy kopců či potoků. Studentka je nezařazuje, neboť tyto názvy byly přítomny dříve, přistupuje k nim z historického hlediska. Doc. Mgr. Robert Adam, Ph.D., se dále ptá, proč studentka volila termíny mýtus a elita. Studentka reaguje, že elita je tím, kdo pojmenovává. Poukazuje rovněž na to, že termín mýtus je užit v odborné literatuře běžně. Doc. Mgr. Robert Adam, Ph.D. se vyjadřuje k rozdělení urbanonym a k definici honorifikačních a orientačních urbanonym a k jejich rozlišení. Studentka vysvětluje, že k rozlišení jí pomohly materiály z jednání městské rady. Doc. Mgr. Robert Adam, Ph.D., ukazuje, že dichotomie honorifikační x orientační se stává škálou. Školitel poukazuje na motivovanost názvů (např. Krakovská ulice – někdy odvozeno od krakovských kupců). Doc. Mgr. Robert Adam, Ph.D., poukazuje na problematiku osob spjatých s rozvojem lokality – pokud podle nich jsou pojmenovány ulice, kde osobnosti žily, stává se urbanonymum orientačním. To studentka připouští. Oponent prof. Mgr. Jaromír Krško, Ph.D., poukazuje na to, že u mnohých urbanonym se odlišuje, zda primární funkce je honorifikační, nebo orientační. To potvrzuje i školitel. Předseda komise poukazuje na to, že orientační funkce je přítomna v momentě, kdy název není zažitý, jakmile se stane název oficiální, stává se urbanonymum honorifikačním. Doc. PhDr. Irena Vaňková, CSc., se rovněž zapojuje

do diskuze, poukazuje na fakt, že např. název Vltava představuje kulturní stereotyp. Stereotypy jsou spojeny nejen s tím, co označujeme proprii, ale i s tím, co označujeme apelativy. Tento směr by mohl být také přínosný pro práci. Studentka s podnětem souhlasí. Oponent doc. Mgr. Jaroslav David, Ph.D., se zmiňuje o vietnamských názvech např. po stanice metra, s tím souhlasí i oponent prof. Mgr. Jaromír Krško, Ph.D., školitel v tomto směru poukazuje na obtížnější rozlišování exonym a endonym u takovýchto neoficiálních názvů.

14:08 Předseda komise ukončil samotnou obhajobu a komise zahájila neveřejné zasedání o klasifikaci obhajoby disertační práce.

Klasifikace obhajoby:	prospěl/a (P)	
Předseda komise:	prof. PhDr. Petr Mareš, CSc. (přítomen)	.....
Členové komise:	doc. Mgr. Robert Adam, Ph.D. (přítomen)	.....
	doc. PhDr. Ivana Bozděchová, CSc. (přítomen)	.....
	doc. PhDr. Irena Vaňková, CSc., Ph.D. (přítomen)	.....
	PhDr. PaedDr. Miloslav Vondráček, Ph.D. (přítomen)	.....